

בס"ד. אור לי"ד כסלו ה'תשל"ט*

אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה וחדוה אהבה ואחוה שלום וריעות¹, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה² (שבקונטרס דרושי חתונה תרפ"ט³) את מאמר הזהר בפרשת תרומה⁴ שמבאר שם כל השבע ברכות בפרטיות, ואומר שם בנוגע לברכה השביעית [שהיא כוללת את כל הברכות], שביעאה איהו מקיים כולא, ומהאי שביעאה מתברכאן כולא ודאי כללא דעשר אמירן, בגין דדא כליל עילא ותתא ועל דא כליל בהאי י' זיני דחדוה כו'. ומבאר בהמאמר, שכללא דעשר אמירן כולל עשרת הדברות (עילא) ועשרה מאמרות (תתא), ולהיות שברכה זו היא כללא דעשר אמירן לכן יש בה עשרה לשונות של שמחה (מלבד התיבות חתן וכלה) שהו"ע השמחה בכל ספירה בפרט [שעי"ז דוקא הספירות הן בשלימותן, כמובן מהמבואר בכ"מ⁵ עה"פ⁶ אם הבנים שמחה]. וממשיך בזהר שם (הובא בהמאמר שם) בענין ברכה השביעית, זכאין אינון ישראל דאינון זכו לתתא כגוונא דלעילא. והיינו⁷ שברכה זו היא (גם) שבח והודאה להקב"ה על זה שישראל ע"י עבודתם מבררים ומזככים את המטה (לתתא) שיהי' כגוונא דלעילא, ועי"ז ממשיכים גילוי אוא"ס ב"ה גם בעולמות העליונים (לעילא).

ב) וביאור הענין (וגם השייכות דענין זכו לתתא כגוונא דלעילא לענין חתן וכלה), הוא, דכל הענינים שלמטה משתלשלים מענינים למעלה, ובלשון התניא⁸ שנשתלשלו מהן, וכן הוא בחתן וכלה (שלמטה), שהם משתלשלים מחתן וכלה שלמעלה⁹, הקב"ה וכןסת ישראל. וכמבואר במדרשי חז"ל שחתן וכלה האמורים

(* יצא לאור בקונטרס י"ד כסלו — תש"נ, "לקראת יום הבהיר י"ד כסלו, יום נישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע (בשנת תרפ"ט) .. מוצש"ק פ' ויצא שנת ה'תש"נ". מאמר זה "אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דאור לי"ד כסלו ה'תשל"ט — שנת היובל להחתונה. המאמר מיוסד על ד"ה זה שנאמר ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ביי"ד כסלו תרפ"ט בעת החתונה.

- 1) נוסח ברכה ז' דברכות נישואין.
- 2) שנאמר ב"ג, י"ד כסלו פ"ט, חתונה למז"ט.
- 3) קונטרס ב — נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א, והו"ל עוה"פ ז"ע (בשנת תשל"ט) בקונטרס בפ"ע. — ראה סה"מ שם כא, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 86 ואילך.
- 4) זהר ח"ב קסט, ב.
- 5) ד"ה שמח תשמח תרני"ז בתחלתו (סה"מ תרני"ז ע' קעג ואילך). המשך תרס"ו (הוצאת תשנ"ט) ע' תרכה.
- 6) תהלים קיג, ט.
- 7) ראה ד"ה כל הנהגה תרפ"ט (והוא המשך לד"ה אשר ברא הנ"ל) פי"א-יב (סה"מ קונטרסים שם כז, סע"ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 94 ואילך).
- 8) ריש פ"ג.
- 9) ראה ד"ה כל הנהגה הנ"ל פי"א (מאבודרהם ברכת נשואין ופירושו). וכ"ה גם בד"ה אשר ברא תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' טזיז). תרח"צ פ"ה (סה"מ תרח"צ ס"ע קפו).

בשה"ש קאי על הקב"ה וכנסת ישראל. וכמרוז"ל¹⁰ ביום חתונתו¹¹ זה מתן תורה, דמתן תורה הו"ע הנישואין דהקב"ה וכנסת ישראל. וי"ל שזוהו"ע וטוב לב משתה תמיד¹², כי בכל יום ויום יש הענין דמתן תורה, כמו שאומרים בברכת התורה (שמברכים בכל יום) נותן התורה לשון הוה¹³, ועד שבכל יום כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו¹⁴, ומבאר אדמו"ר הזקן¹⁵ דזה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו הוא ממש כמו שהי' בשעת מתן תורה בפעם הראשונה. שלכן אמרו¹⁶ (בנוגע להלכה בפועל) מה להלן באימה וכיראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וכיראה וברתת ובזיע. ובפרט לפי המבואר¹⁷ שד' לשונות אלו (אימה יראה רתת וזיע) הם כנגד ד' האותיות דשם הוי', שבמתן תורה הי' הגילוי דשם הוי' לכ"א מישראל¹⁸, וגילוי זה הוא גם בעסק התורה עכשיו.

והנה ע"י עסק התורה פועלים גם בהעולם שיהי' כלי לאלקות. דע"י שהתורה נסעה וירדה כו' עד שנתלבשה בדברים גשמיים בכדי שיוכל האדם לתפוס אותה במחשבה דיבור ומעשה שלו¹⁹, הנה עי"ז ממשיכים גם בהעולם. דהנה ידוע²⁰ שעשרה מאמרות שבהם נברא העולם²¹ הם מכוונים כנגד עשרת הדברות, כדאיתא בזהר²² עה"פ²³ עשרה הכף בשקל הקודש, ולכן ע"י עסק התורה (עשרת הדברות) פועלים בהעשרה מאמרות, שגם הם יהיו בשקל הקודש²⁴.

ויש לומר, דזה שעשרה מאמרות ועשרת הדברות שקולים זה כנגד זה, הכוונה בזה היא גם שכל אחד פועל בהשני. דכמו שעשרת הדברות פועלים (כנ"ל) בהעשרה מאמרות, וכמאמר²⁵ אסתכל באורייתא וברא עלמא, שבריאת העולם היא ע"י העשרה

10 תענית כו, ב (במשנה). ועד"ז בפרש"י עה"פ שה"ש ג, יא. — הובא גם בדה"א אשר ברא תרפ"ט הנ"ל פ"ג (סה"מ קונטרסים שם כג, א). ד"ה זה תרל"ד ותרח"צ שם. וראה לקו"ת שה"ש בתחלתו. ובכ"מ.
 11 שה"ש שם.
 12 משלי טו, טו. ולהעיר מסנהדרין ק, סע"ב.
 13 של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. תו"ח יתרו שבעה ע"ה 15. ובכ"מ.
 14 ראה תדא"ר פי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.
 15 תו"א יתרו סז, ב. וראה גם תו"א ויצא כא, ב. שם כב, ב. וראה גם תו"ח יתרו שע, ב ואילך [בהוצאה החדשה — ח"ב רנג, סע"ב ואילך]. ויצא כד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.
 16 ברכות כב, א.
 17 לקו"ת הש"ס להאריז"ל מס' מו"ק. וראה לקו"ש ח"ח ע' 258 הערה 2.
 18 ראה בארוכה לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.
 19 תניא פ"ד (ח, ב).
 20 ד"ה וכל בניך תרפ"ט (בקונטרס דרושי חתונה הנ"ל) פ"ג (סה"מ קונטרסים שם יז, ב ואילך). ד"ה שלום רב ה'תש"ד פ"ו (סה"מ ה'תש"ד ע' 75 ואילך). ועוד. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי שבעה ע"ה 28. וש"נ.

21 אבות פ"ה מ"א. זהר שבעה ערה הבאה.
 22 ח"ג יא, ב ואילך.
 23 נשא ז, פו.
 24 ראה ד"ה וכל בניך שם רפ"ג: ושניהם בשקל הקודש.
 25 זח"ב קסא, א-ב.

מאמרות כמו שהם בתורה²⁶, שירדו אח"כ בבחי' מילין דהדיוטא²⁷ להוות את העולם, עד"ז הוא לאידך, שעבודת האדם בעניני העולם שנברא בהעשרה מאמרות מילין דהדיוטא פועלת בעשרת הדברות [שלכן יש פירוש²⁸ במאמר הזהר עה"פ עשרה עשרה גו', שעשרה מאמרות הם גבוהים מעשרת הדברות]. וי"ל שהוא ע"פ המבואר באגה"ק²⁹ שביורר הלכה בתורה הוא ע"י נשמה בגוף דוקא, ולכן באים העליונים לשמוע חידושי תורה מהתחתונים (וכמרו"ל³⁰ עה"פ³¹ חברים מקשיבים לקולך). ועד שהקב"ה אומר למלאכי השרת לי מה אתם שואלים אני ואתם נלך אצל ב"ד של מטה³².

ועד"ז הוא גם בחתן וכלה, דעם היות שהחתן וכלה שלמטה משתלשלים מבחי' חתן וכלה שלמעלה, שענינם בספירות הוא ז"א ומלכות³³, ולמעלה יותר קוב"ה ושכינתו (חתן וכלה) הו"ע או"א"ס שלפני הצמצום והקו כמבואר בארוכה בדרושי כ"ק אדמו"ר מהר"ש³⁴, ועד שהענין דקוב"ה ושכינתו הוא גם לפני הצמצום³⁵, מ"מ, ע"י העבודה למטה דוקא (ובפרטיות ע"י שמחת חתן וכלה שלמטה) ממשיכים תוספת אור בחתן וכלה שלמעלה גם כמו שהם בשרשם הראשון לפני הצמצום. ועד"ז שע"י עסק התורה והמצוות שלמטה דוקא נעשה יחוד קוב"ה ושכינתו³⁶ כמבואר בתניא³⁷, גם כמו שהם למעלה מעלה.

ג) ומדייק בהמאמר³⁸ למה מקדים ששון ושמחה לפני חתן וכלה, והרי השמחה (שבברכה זו) היא מה שמשמחים את החתן ואת הכלה וכמאמר³⁹ כיצד מרקדין לפני הכלה. גם אינו מובין⁴⁰ מ"ש אשר ברא כו' חתן וכלה, דכיון שהתחלת

(26) ראה זהר שם, סע"א, שהכוונה ב"אסתכל באורייתא" היא לעשרה מאמרות שבתורה. ולהעיר משער היחוד והאמונה ספ"א, דזה שהעש"מ "יש בהם כח וחיות לברוא יש מאין כו"ו הוא מפני שהם עשרה מאמרות שבתורה, ואורייתא וקוב"ה כולא חד.

(27) זח"ג קמט, ב. וראה לקו"ת אחרי כה, ד.

(28) הובא באוה"ת תשא ע' א'תנא. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' רפ. וש"נ.

(29) סכ"ו (קמד, ב ואילך).

(30) שהש"ר פ"ח, יג.

(31) שה"ש ח, יג.

(32) דב"ר פ"ב, יד.

(33) ראה גם ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 90. שם ע' 105 ואילך (סה"מ תרנ"ז ע' רסו. שם ע' רפב ואילך).

ובכ"מ.

(34) המשך וככה תרל"ז פכ"ז (ע' לג).

(35) המשך תרס"ו ע' תקיז.

(36) שלכן אומרים לפני כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתו* — כ"ה בלקו"ת ר"ה נה, ג. ובכ"מ. והוא בפע"ח שער ו (שער הזמירות) ספ"ה. וראה עוד בהנסמן לקמן ח"ד ע' רמה הערה 60.

(37) פמ"א (נו, ב).

(38) ד"ה אשר ברא תרפ"ט הנ"ל בתחלתו (סה"מ קונטרסים שם כב, רע"א). שם פ"ג (סה"מ שם כג, רע"א)

וכ"ה גם בר"ה זה תרח"צ פ"א (סה"מ תרח"צ ע' קפד).

(39) כתובות טז, סע"ב.

(40) ד"ה אשר ברא תרפ"ט פ"ג שם. ד"ה זה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' טז). תרח"צ פ"ה (ס"ע קפו ואילך).

(* ומה שאנו אומרים לשם יחוד רק פעם אחת קודם התפלה הוא לפי שאמירה זו היא פעולה נמשכת על כל היום — ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 25 (סה"מ תרנ"ז ע' קצח). סה"מ עטר"ת ע' תקיח. ועוד.)

הענין דחתן וכלה הוא חתן וכלה שלמעלה, איך שייך לומר על זה אשר ברא, לשון בריאה. והרי אפילו כלה (שלמעלה), ספירת המלכות, היא בכלל הספירות דאצילות [עשר ולא תשע⁴¹, כי המלכות משלימה הספירות, אנכי⁴² שלומי אמוני ישראל⁴³], ועאכו"כ בחתן שלמעלה שהוא ז"א, איך שייך לומר בו הלשון בריאה.

ומבאר ⁴⁴ בהקדם מ"ש⁴⁵ לפני לא נוצר א-ל, שאינו מוכן⁴⁶ איך שייך לשון יצירה על שם א-ל שהוא משמותיו של הקב"ה, מז' השמות שאינם נמחקים⁴⁷. והדיוק בפסוק זה הוא עוד יותר מהדיוק בברכת אשר ברא, כיון שיצירה ("נוצר") היא למטה מבריאה ("ברא").

והענין הוא, שמבאר בהמאמר⁴⁴, דשם א-ל שייך לעולמות. דשם א-ל הוא בחסד⁴⁸, ובענין החסד כתיב⁴⁹ כי אמרתי עולם חסד יבנה, שהכוונה בזה היא שבנין העולם הוא ע"י ספירת החסד ושבנין ספירת החסד הוא בשביל התהוות העולמות⁵⁰. ולכן שייך בשם א-ל לשון יצירה להיותו מקור לעולמות. ועד"ז⁵¹ הוא גם בנוגע לבחי' חתן (ששייך בו לשון בריאה), כי חתן הוא מלשון חות דרגא⁵² [דהגם שהחילוק בין ז"א (חתן) למלכות (כלה) הוא שהמלכות גם כמו שהיא באצילות היא השרש ומקור דבי"ע משא"כ ז"א הוא סוף עולמות הא"ס (כמבואר בתו"א⁵³ ב"כיי"ק אדמו"ר נ"ע)], מ"מ חתן הוא מלשון חות דרגא, ירידה, ולכן שייך בו לשון בריאה.

ד) וביאור הענין, הנה ידוע שהסיבה לבריאת העולם וכל סדר ההשתלשלות הוא החסד שבאוא"ס, כמבואר בארוכה בד"ה אתה אחד לאדמו"ר האמצעי⁵⁴ ובכמה דרושים שלו. וענין החסד שבאוא"ס הוא כללות ענין הגילוי, וכמו שמבאר

41) ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה זח"ב קפז, ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ו.

42) לשון הכתוב — שמואל-ב כ, יט.

43) ראה ביאורי זוהר להצ"צ תשא ס"ע רפ. המשך תער"ב ח"ב פש"צ. סה"מ תרפ"ז ע' כה. ובכ"מ. וראה

ע"ח שער ל (שער הפרצופים) דרוש ג. שער כז (שער עיבור יניקה מוחין) פ"א. ועוד.

44) בד"ה הנ"ל תרפ"ט פ"ג (סה"מ קונטרסים שם כג, א). וכ"ה גם בד"ה זה תרל"ד ותרנ"צ שבהערה

40.

45) ישעי' מג, י.

46) בד"ה הנ"ל תרפ"ט שם: ואיתא בספרים. ובד"ה זה תרל"ד ותרנ"צ שם: והקשה בזהר. — ראה זח"ג

פו, א. ביאורו"ז לשם קלח, סע"ד ואילך. אוה"ת משפטים ע' אקצח ואילך. ובאוה"ת שם: ונלאו בו כל המפרשים. — ועיין רד"ק עה"פ. ועוד.

47) שבעות לה, סע"א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

48) זח"ג ל, ב. שם סה, א. ובכ"מ.

49) תהלים פט, ג. וראה ד"ה אשר ברא תרפ"ט שם.

50) ראה גם לקו"ת שה"ש יא, ד. שם כה, ב. ובכ"מ.

51) ד"ה כל הנהנה תרפ"ט הנ"ל פ"א (סה"מ קונטרסים שם כז, ב). ד"ה הנ"ל תרל"ד ותרנ"צ שם.

52) כ"ה בד"ה הנ"ל תרפ"ט ותרל"ד שם. לקו"ת שה"ש בתחלתו. ובכ"מ. וראה יבמות סג, א: נחית דרגא

נסיב איתתא. ובד"ה הנ"ל תרנ"צ שם: נחות דרגא.

53) ס"פ תרומה.

54) נדפס בקונטרס בפ"ע — קה"ת, ברוקלין תשכ"ה [ולאח"ז במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים

בתחלתו].

אדמו"ר הצ"צ ברשימותיו לתהלים⁵⁵ עה"פ⁵⁶ א"ל אלקים הוי' דיבר ויקרא ארץ, ששמות אלה ישנם גם לפני הצמצום, א"ל (חסד) מורה על התחלת גילוי האור (מה שהי' ממלא מקום החלל⁵⁷). ולכן שם א"ל קדם לשם אלקים, כי תחלה הו"ע הגילוי והוא שרש וסיבת ההתהוות, ולאח"ז (בכדי שיהי' אפשר להיות התהוותם בפועל) הי' הצמצום, אלקים.

וגם בהתהוות עצמה שבה קדם הצמצום וכמרו"ל⁵⁸ בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, הנה נוסף לזה שהצמצום הוא בשביל הגילוי (כמבואר בהמשך תער"ב⁵⁹ ובכ"מ), הנה גם הצמצום גופא הוא מצד החסד, וכמו שמבאר הרב המגיד⁶⁰ שהצמצום שלמעלה הוא כמו אב המצמצם את שכלו כו' בשביל בנו הקטן כו' האהבה גרמה את הצמצום. היינו שהצמצום הוא בכדי שהאור יומשך ויתקבל בהתחטונים, ועד שיומשך בהם גילוי אור נעלה יותר מהאור שהאיר בגילוי קודם הצמצום⁶¹. ועד שיהי' דירה לו ית', לו לעצמותו [בדוגמת דירת האדם, שעצמות האדם דר בהדירה]⁶², ושהעצמות יהי' בהם בגילוי כמ"ש⁶³ ולא יכנף עוד מוריד.

(ה) **והנה** הסיבה לבנין החסד (בכדי שיהי' התהוות העולם) היא כי חפץ חסד הוא⁶⁴. והענין דחפץ חסד הוא למעלה מחסד (לא רק מחסד כמו שהוא במדות אלא למעלה גם משרשו כמו שהוא במוחין וכו'), כי ענינו הוא חפץ, רצון ותענוג, אלא שהחפץ הוא שיהי' חסד⁶⁵. וחפץ זה הוא הסיבה לבנין החסד שממנו נבנה העולם. ויש לומר, דחתן מלשון חות דרגא הוא בחי' חפץ (חסד) שלמעלה מחסד. דזה שנתעורר ברצון וחפץ שיהי' חסד הוא ירידה (חות דרגא) לגבי עצמות אוא"ס. ויש לומר דזהו מ"ש בהמאמר⁶⁶ שחתן הוא התקשרות, והוא מה שאוא"ס התקשר כביכול לברוא את העולם, דיש לומר, שזה שאוא"ס התקשר כביכול לברוא את העולם הו"ע הרצון והחפץ]. וכיון שהירידה להיות חפץ חסד היא ירידה באין ערוך, לכן שייך בזה לשון בריאה, אשר ברא כו' חתן. ועפ"ז יובן גם מה שבחתן נאמר לשון בריאה, ובשם א"ל נאמר לשון יצירה (לפני לא נוצר א"ל), כי חפץ חסד (שאינו אלא חפץ ורצון שיהי' חסד) הוא למעלה מציוור, ולכן שייך בו רק הלשון

55 יהל אור ע' קצ (ועד"ז באוה"ת קרח ע' תשכ"ב). וראה גם שם ע' תשח — פקסימיליא מגוף כתי"ק של הצ"צ. וראה ג"כ ד"ה זה תרל"ד ותרצ"צ שם. סה"מ עטר"ת ע' קצז ואילך. ה'תש"ג ע' 63 ואילך.

56 תהלים נ, א.

57 ע"ח שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. אוצרות חיים ומבוא שערים בתחלתם.

58 פרש"י ר"פ בראשית.

59 ח"ב ע' א"ג.

60 לקו"א ואו"ת בתחלתם.

61 ראה המשך תרס"ו ע' ד.

62 המשך תרס"ו ס"ע ג. שם ע' תמה. ובכ"מ. — נסמנו לקמן ע' שח הע' 32.

63 ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו (מו, א).

64 מיכה ז, יח. וראה לקו"ת שה"ש יא, ד.

65 ראה בארוכה ד"ה זה היום תחלת מעשיך דער"ה ה'תשמ"ב סעיף ד (לעיל ח"א ס"ע מג ואילך).

66 ד"ה כל הנהנה תרפ"ט הנ"ל פ"יא (סה"מ קונטרסים שם כו, ב).

בריאה, משא"כ בחסד (שם א"ל בחסד), גם כמו שהוא לפני הצמצום, מכיון שהוא ציור (של חסד), שייך בזה לשון יצירה.

ו) וזהו אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה כו', שקאי (גם) על בריאת חתן וכלה שלמעלה (שמהם משתלשלים חתן וכלה שלמטה). וזה שנקראים בשם חתן וכלה (דשמו אשר יקראו לו בלה"ק מורה על תוכנו של הדבר ועד שהוא המהוה ומחי' ומקיים את הדבר כתורת הבעש"ט הידועה⁶⁷), הוא, כי חתן הוא מלשון חות דרגא כמשנת"ל (סעיף ג), וכלה היא מלשון כליון ומלשון כלתה נפשי⁶⁸ [שהם שתי בחי' בכלה, כמבואר בלקו"ת⁶⁹]. והכוונה בבריאת חתן וכלה שלמעלה היא בכדי שיומשכו מהם חתן וכלה שלמטה, וכמבואר לעיל (סעיף ג) בפירוש הכתוב כי אמרתי עולם חסד יבנה שבנין ספירת החסד הוא בכדי שיהי' התהוות העולם. ולכן ע"י עבודת ישראל למטה ובפרט בזה שמשמחים את החתן וכלה (כפשוטם למטה), ע"י פועלים הן לעילא והן לתתא, ועד שנעשה שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם⁷⁰ (קודם החטא) שאז הי' העולם על מילואו⁷¹, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם⁷², תולדות מלא⁷³. ויתירה מזו, דכיון שהכוונה בהירידה (דעולם) שנעשה ע"י חטא עה"ד היא לצורך עלי', הרי מובן שהעלי' היא למקום גבוה יותר מכמו שהי' קודם הירידה, ולכן, ע"י העבודה (שלאחרי החטא) יהי' עליוי נעלה יותר גם מכמו שהי' בתחלת הבריאה, אלה תולדות פרץ⁷⁴, תולדות מלא⁷⁵, תולדות מלא שבפסוק זה הוא למעלה יותר מתולדות מלא שבתחלת הבריאה. וגילויי עליוי זה יהי' בביאת משיח צדקנו, כמו שמסיים שם (בתולדות פרץ⁷⁵) וישי הוליד את דוד, דוד מלכא משיחא.

וגילויי זה יהי' בקרוב ממש ובעגלא דידן, בחסד וברחמים ובטוב הנראה והנגלה, ע"י מעשינו ועבודתנו במשך שיתא⁷⁶ אלפי שני דהוה עלמא⁷⁷ [שזה כולל ענין הזמן (שיתא אלפי שני) וענין המקום (עלמא) יחד], ובפרט ע"י העבודה דיפוצו מעינותיך, המעיינות דתורת הבעש"ט, ובפרט כמו שנתגלו ע"י אדמו"ר הזקן לאחרי י"ט כסלו [וכידוע מאמר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁷⁸ שענין יפוצו מעינותיך חוצה הותחל בעיקר לאחרי פטרבורג], שע"י אתי מר דא מלכא משיחא⁷⁹ שאז יהיו

67) שער היחוד והאמונה פ"א.

68) לשון הכתוב — תהלים פא, ג.

69) שה"ש בתחלתו.

70) נוסח ברכה ו' דברכות נשואין.

71) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג. וראה ד"ה וכל בנין תרפ"ט רפ"ד (סה"מ קונטרסים שם יח, ב).

72) בראשית ב, ד.

73) ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.

74) רות ד, יח.

75) רות שם, כב.

76) ראה ר"ה לא, א.

77) ראה תניא רפ"ז.

78) ספר השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

79) ראה אגה"ק דהבעש"ט, נדפסה גם בכתר שם טוב בתחלתו.

הנישואין של הקב"ה וכנסת ישראל⁸⁰, וגם הנישואין דהקב"ה ודכל אחד מישראל, בתכלית השלימות, כמבואר בארוכה בכ"מ⁸¹ עה"פ⁸² כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות שהענינים דלע"ל יהיו נפלאות — נו"ן פלאות — אפילו בערך הנסים והנפלאות דיציאת מצרים, שאז יהי' ענין הנישואין בשלימות, בקרוב ממש, במהרה בימינו.

80 ראה שמו"ר ספט"ו. וראה לקו"ת שה"ש מח, א ואילך.
 81 אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז (ע' תפז), מזח"א בהשמטות סי' כה (רסא, ב). וראה שם סק"ח, מפע"ח שער כא (שער חג המצות) פ"ו (בד"ה מהר"י ז"ל). וראה ד"ה כימי צאתך מארץ מצרים דאחש"פ ה'תשל"ט (לקמן ח"ג ע' רד ואילך). ד"ה זה די"א ניסן ה'תשמ"ב (לקמן ח"ג ע' קמז ואילך).
 82 מיכה ז, טו.